

Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polet
87-100 Toruń, ul. Podmurza 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapok@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 370502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

inwarytorium
poprzedni nr 24-245

W 102

41
Inwarytorium oddziału

Włodawek
X z PL

+ Jurczynowicz Danuta
ps. "Żryw"

X-245/245 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Jurcsynowicz Danuta.....
J. K-245/245 Pom.....
Wrocławsk K z P L.....

- I./1. Relacja k. 3 s. 1-3
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 3 s. 1-4
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację k. 11 s. 1-11
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 28
- VI. Fotografie oświat i ikonografii

III. Relacja - Turczynowicz Danuta

1. Relacja o niezyskanej córce - Danuta Turczynowicz - pochwalcem autorstwa Adriana Turczynowicza - napis z Arch. E. Zawackiej k. 2 s. 1-2
2. Relacja Anny Kwiatkowskiej, Elżbiety i Stanisława Gumińskich opisane przez dra B. Litkowskiego, relp. z 14.04.2002, kserokop. k. 1 s. 3

Relacja o niezującej córce

† Danuta Turczynowicz - Podharemietrx.

Urodziła się w Sieradzu dnia 21.6.1922 r. Uczennica Gimnazjum w Kaliszu. W latach 1936-1938 była drużynową przy szkole do której uczęszczała. W 1938 r. wraz z rodzicami przeniósł się do Włocławka, gdzie rozwija działalność instruktorską i wychowawczą wśród młodzieży. Od listopada 1939 roku jest członkiem Konspiracyjnego Harcerstwa na terenie Włocławka. W 1940 roku zostaje delegowana do pracy konspiracyjnej w Kujawskim Stowarzyszeniu Literacko-Społecznym, z którym Konspiracyjne Harcerstwo nawiązało ścisły związek. Celem tej organizacji było wydawanie podziemnej prasy pod nazwą "Ognisko", a następnie wydawanego przez jej ojca Adriana Turczynowicza wspólnie z Aleksym Lastińskim i Stanisławem Picharowiczem drugiego pisma konspiracyjnego "Piorun". Naczelnym redaktorem pisma był A. Turczynowicz, który po wyzwoleniu Włocławka został naczelnym redaktorem "Wiadomości Włocławskich" i "Gazety Kujawskiej". Danuta była kierowniczką kółportażu pisma "Piorun", a nadto była autorką wielu wierszy patriotycznych i kierowniczką działu literackiego w "Ognisku". Aresztowana w dniu 3 lutego 1941 roku we Włocławku, po kilkunastudniowym pobycie w więzieniu włocławskim bestialsko katowana przez Gestapo, nie wskazała adresu ukrywającego się ojca, została wywieziona do obozu w Inowrocławiu /Hohensalsca/, gdzie uległa następnym katowaniom przez dozorców obozu - katów z pośrednictwem Gestapo. Jak stwierdził świadek Franciszek Pawłowski obecnie członek Wojewódzkiego Zarządu ZBOWiDu w Bydgoszczy po katowaniu mięso kawałkami odchodziło od ciała Danusi. Z Inowrocławia przewieziona została do więzienia w Zwickau w Saksonii. Pierwszy jej list otrzymał ojciec w dniu 3 maja 1941 roku. Podczas śledztwa wiele winy brała na siebie, przyczyniając się do zwolnienia wielu kobiet, matek. W dniu 11 grudnia 1941 roku wręczono jej akt oskarżenia stwierdzający, że stała przed sądem jako oskarżona za należenie do Kujawskiego Stowarzyszenia Literacko-Społecznego, którego celem było oderwanie "Warthegau" od Rzeszy Niemieckiej biorąc udział w wydawaniu i kółportowaniu konspiracyjnej prasy. Wyrokiem sądu w Dreźnie skazana na pięć lat więzienia. Po rozprawie przewieziono ją do Kołmina pod Krotoszynem, następnie do wronk pod Poznaniem, a po trzech tygodniach do Ferdenu pod Bydgoszczą. 19 stycznia 1943 roku osadzono ją ponownie we Wronkach. W dniu 8 kwietnia 1943 roku zawiadomiono rodzinę, że druga Danuta Turczynowiczówna zmarła w dniu 14 marca 1943 roku w Oświę-

simiu, co następnie stwierdziła metryka śmierci. Komenda Szarych Szeregów rozkazem z dnia 1 sierpnia 1944 r. nianowała pośmiertnie drugą Danutę Turczynowicz - Podherenistrzen.

1- Adrian Turczynowicz

Za zgodność odpisu

J. Mousionka

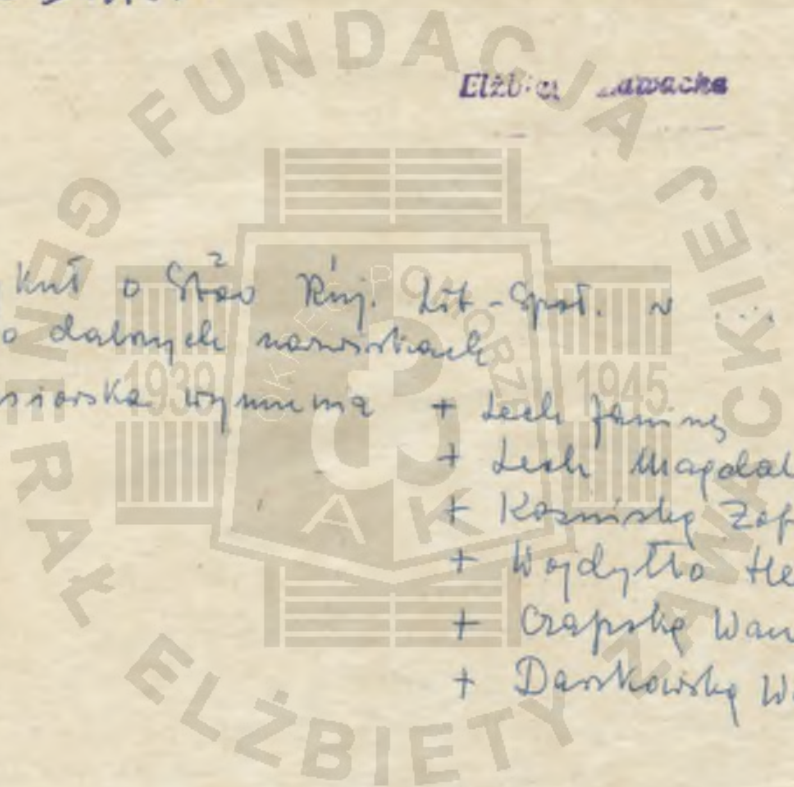
Bydgoszcz 2.VI 1978r.

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem

Elżbieta Sawicka

Archiwum o Straz Ryj. Lit - Spat. w
moim o dalnych wspomnieniach

- J. Mousionka 1939 + Lech Janina
- + Lech Magdalena
- + Koszwicki Zofy
- + Wajdyła Henryka
- + Czapka Wanda
- + Dankowski Wanda

Relacja Anny Gwizdkowskiej
+ relacja Elżbiety i Stanisława Gelińskich
/ do D. Turczynowia /

I/1/3

- 1 W czasie okupacji rodzina mieszkała na ul. Reymonta 37
- 2 Aresztowane wspólnie z J. Spornym? / ~~mieszkała przy ul. Pasterce-~~
/ nigdy się nie orient / Odwiedzał rodzinę Danuty po wojnie. /
Młodzi D. Turczynowicz - J. Sporny. D. Turczynowicz wracała
po 22⁰⁰ na pracy. W domu byli już gestapowcy. Schwytała
w drodze do domu / blisko domu Pasterczakiego, Reymonta /
Same wracała. Ojciec był w tym czasie w ukrywaniu, a później
schronił się w p. Chmielców na Stodółku.
Jan Sporny pracował w krematorium / rozmowa J. Spornego
z D. Turczynowicz / Ożwił jak gołęb w ciągu 1-2 dni po
śmierci Danuty / i pt. widział ciałko Danusi idące do pieca
- 3 Danuta była: bardzo wesoła / przed pracą sbowieszkowo
kościół / bardzo dobra. Bardzo ładna.
- 4 Danusia chodziła do Urszulanek w Galicji.
- 5 Świadekto znowu z Oświęcimiu w archiwum rodzinnym
+ jej wiersze. + zdjęcia.

Anna Gwizdkowska

14. 07. 2002r.

14.07.02

foliśko

1/2. Dokumenty - Danuta Turczynowicz

1. Kserokop. oryg. fragmentów indeksu
Instytutu Wysokiej Kultury Religijnej
we Wrocławiu, 25.01.1939 k. 2 o. 1-3
2. Zawiadomienie o śmierci Danuty
Turczynowicz, Auschwitz, 14.08.1943,
kserokop. oryg. w j. niem. k. 1 o. 4

INSTITUT
WYŻSZEJ KULTURY RELIGIJNEJ
WE WŁOCŁAWKU

V

2

P. Turczynowicz Stanisła

JEST SEUCHACZEM NADZWYCZAJNYM
INSTYTUTU
WYŻSZEJ KULTURY RELIGIJNEJ
WE WŁOCŁAWKU

Włocławek, dn. 25.12.1939 r.

Władysław Mikulski
Dyrektor I. W. K. R.

Instytut Wyższej Kultury Religijnej we Włocławku

Rok 19³⁹, studiów rok pierwszy
drugi
trzeci

Przedmiot Profesor	Prace, kolokwia i egzaminy	Poświadczenie Profesora
I 2. i 3. semestr K. prof. M. Kowalski		<i>[Signature]</i>
II Nauka społeczna Ks. prof. dr. S. Wypusi- ski		<i>[Signature]</i>
III Apologe- tyka Ks. prof. B. Kowalski	<i>Wykłady wg programu</i>	<i>[Signature]</i> 19.05.39
IV Teologia Ks. prof. dr. Jan- Kowski		<i>[Signature]</i> 28/12/39

Instytut Wyższej Kultury Religijnej we Włocławku

Rok 19....., studiów rok pierwszy
drugi
trzeci

Przedmiot Profesor	Prace, kolokwia i egzaminy	Poświadczenie Profesora
I		
II		
III		
IV		

Sterbeurkunde

Standesamt II Auschwitz Nr. LXXXI/55

Die Angestellte Danuta Turczynowicz

katholisch

wohnhaft Leslau, Dirschauerstraße Nr. 21, Warthegau

ist am 14. März 1943 um 07 Uhr 10 Minuten

in Auschwitz, Kasernenstraße verstorben.

Die Verstorbene war geboren am 21. Juni 1922

in Sieradsch, Warthegau

(Standesamt _____ Nr. _____)

Vater: Adrian Turczynowicz, wohnhaft in Leslau

Mutter: Stefania Turczynowicz geborene Tworzydlo

zuletzt wohnhaft in Kalisch

Die Verstorbene war nicht verheiratet

Auschwitz, den 14. August 1943

Der Standesbeamte

[Handwritten signature]

[Handwritten notes and signatures]

[C 21 C 22]

II. Materiały uzupełniające reżyserskie
- Turczymowicz Danuta:

1. Tomaszewski W., Tajne hercerstwo Włocławka,
WJH nr 12/1981, ksero oryg. k. 1 s. 1
2. Wysockie J., Tragedia włocławskiej
hercerki, życie Włocławka, 6.06. 1968,
mphis art. k. 2 s. 2-3
3. "Turczymowicz Danuta" - dwie wersje
biogramu autorstwa B. Ziółkowskiego,
mphis k. 5 s. 4-8
4. art. Pamięci Danuty Turczymowicz,
Gazeta Kujawska, 8.03. 1945, mphis
kserokop. k. 1 s. 9
5. Ziółkowski B., Stos. biograf. kserop. 1939-1945,
Tomii 2004, z. 6, s. 180-182, kserokop. k. 2 s. 10-11

Wacław Tomaszewski

Z CHWILĄ włączenia Włocławka pod nazwą Leslau do Rzeszy Niemieckiej, począwszy od 17 września 1939 r. wzmógł się hitlerowski terror. Rozpoczęły się liczne aresztowania, wysiedlenia, oraz zsyłki na przymusowe roboty. Władze niemieckie poleciły zdać wszystkie mundury, odznaki organizacyjne, aparaty fotograficzne i odbiorniki radiowe. W szybkim tempie zmieniono nazwy ulic, placów, sztydów i napisów orientacyjnych, zastępując je niemieckimi. Z uporem niszczone wszystko, co mogłoby przypominać Polskę.

Jednak mimo wyjątkowo trudnej sytuacji, w jakiej znalazł się Włocławek, młodzież harcerska nie zaniechała swej działalności. Już w ostatnich dniach sierpnia 1939 r. Hufiec powołał do życia **Harcerskie Pogotowie Wojenne**, które ściśle współpracowało ze sztabem gen. Bortnowskiego, z władzami cywilnymi, oraz Polskim Czerwonym Krzyżem. Harcerze pełnili służbę przy telefonach, jako łącznicy, przewodnicy, a harcerki pracowały w szpitalach, punktach sanitarnych i punktach odżywiania. Komendantem „Pogotowia” był harcmistrz **Teofil Woźnicki**, a jego zastępcą druh **Aleksander Tuszyński**. Działalność „Pogotowia” trwała do 17 września 1939 r., kiedy to wojska niemieckie wkroczyły do Włocławka.

Pod koniec września aresztowano dh. Teofila Woźnickiego i osadzono go w obozie jenieckim w Bydgoszczy. Dzięki usilnym staraniom żony i przyjaciół został zwolniony i 13 października powrócił do domu.

Przerwa w pracy harcerstwa trwała jedynie do 10 listopada 1939 r., bowiem już 11 listopada w domu dh. Woźnickiego zebrało się grono harcerskich instruktorów, ażeby zastanowić się nad zaistniałą sytuacją i dalszą pracą. Po krótkiej dyskusji postanowiono powołać do życia **Tajne Harcerstwo Włocławka im. Romualda Traugutta**. W skład powstałej tajnej organizacji jako członkowie pierwszej komendy weszli: dh **Tadeusz Kuderski**, **Zbigniew Kwieciński** i **Czesław Sidor**. Wśród współpracowników znaleźli się **Zbigniew Zahorski**, **Czesław Strzelecki**, **Jerzy Kaleta** i **Janina Gabrielska**. Jako naczelne zadania postawiono wychowanie patriotyczne młodzieży i ratowanie jej przed wpływami hitleryzmu. Zajęto się także tajnym nauczaniem, organizacją małego sabotażu oraz kolportażem podziemnej prasy. Tajne Harcerstwo Włocławka objęło swą działalnością miasto, powiat włocławski oraz dalsze okolice.

Propaganda niemiecka wszelkimi sposobami starała się przedstawić fałszywy obraz wojny. Ukazywały się niemal codziennie afisze np. kobieta z dzieckiem na tle gruzów z napisem „Anglio — to twoje dzieło”. Harcerze sprytnie zamazywali słowo „Anglio” zastępując słowem „Hitlerze”, co zmieniło całkowicie sens plakatu. Takich plakatów zamazywano

w Włocławku powstało „**Kujawskie Stowarzyszenie Literacko-Społeczne**”. Jego założycielem jest red. **Włodzimierz Kłosowski**. Współpracują z nim **Janina Lech**, red. **Adrian Turczynowicz**, **Aleksy Lasiński**, **Stanisław Piekarowicz**, i in. A. Turczynowiczowi w pracy pomagają córki **Maria** i **Danuta**, która z biegiem czasu przejęła kierownictwo kolportażu. Do pracy w Stowarzyszeniu włączają się także harcerze, m. in. łącznikiem zostaje dh. **Jan Sporny**. Wydawano pismo „**Ogniwo**”, a następnie „**Piorun**”, które przynosiły najnowsze wiadomości z frontów. Drukowano także utwory literackie, mające na celu podtrzymywanie w społeczeństwie ducha polskiego. W lutym 1941 r. nastąpiła poważna dekonspiracja Kujawskiego Stowarzyszenia Literacko-Społecznego. Wśród a-

przez dh. **Włodzimierza Kulaczkowskiego**, nawiązano kontakty z działaczem Komunistycznej Partii Polski i organizatorem Polskiej Partii Robotniczej **Franciszkiem Olejniczakiem**. Poprzez **Stanisława Jurę** i **Adama Gostyńskiego** nawiązano również kontakty z Armią Krajową.

Zgodnie z zaleceniami Głównej Kwatery skierowano uwagę na tajne nauczanie. Na odcinku tym w zakresie szkoły średniej działały **Maria Woźnicka** i **Ludwika Kuhn** oraz od kwietnia 1943 r. w zakresie szkoły podstawowej **Wacław Tomaszewski**. Zajmowano się również zbieraniem wiadomości dotyczących działalności wszelkiego rodzaju kolaborantów, przekazując materiały do komórki AK.

Ratowano zbiory biblioteczne, wywożone do magazynów maku-

Danuta Turczynowicz, uczennica gimnazjum, organizatorka kolportażu gazetek. Aresztowana w lutym 1941 r. Torturowana w więzieniach, przewieziona do Oświęcimia i tam zamordowana 14 marca 1943 r.

Henryka Wojdyłło — łączniczka „Szarych Szeregów”. Aresztowana w lutym 1941 r. Ścięta na gilotynie we Wrocławiu 27 października 1942 r.

nie zorganizowaną zbiórką złożoną z 20 harcerzy, którymi kierowali **Stanisław Chmielewski**, **Jerzy Jagielski**. Złot trwał zaledwie kilkanaście minut. W skrócie przedstawiono sytuację Niemców na froncie wschodnim oraz w samym Włocławku. Następnie odczytano szereg nazwisk harcerzy, którym przyznano stopnie harcmistrza, zaapelowano, ażeby zachować jak najdalej idącą ostrożność w tym okresie, kiedylamie się potęga hitlerowska. Uroczystość odnowiono przysięgą złożoną na biało-czerwony sztandar.

W lipcu 1944 r. stanowisko komendanta objął **Ryszard Sztemborski**, który szczęśliwie doprowadził organizację do 2 stycznia 1945 r., kiedy to nastąpiło wyzwolenie Włocławka.

Okupacja hitlerowska zebrała krwawe żniwo wśród włocławskich harcerzy. Oto wykaz harcerki i harcerzy, którzy złożyli życie za wolność Ojczyzny: **Teofil Woźnicki** zmarł w obozie koncentracyjnym w Dachau marca 1941 r.; **Jan Bojanowski** — nauczyciel — zmarł w obozie koncentracyjnym w 1943 r.; **Janusz Turczynowicz** — ur. 1927 r. — kierowniczka Kolportażu, bestial-

resztowanych znaleźli się: **Włodzimierz Kłosowski**, **Zbigniew Kwieciński**, **Henryk Karbownik**, **Dymitr Krawczyński**, **Janina Lech**; **Magdalena Lech**, **Danuta Turczynowicz**, **Zofia Kosińska** i **Barbara Krzyżañska**.

W czerwcu 1940 r. wywieziony zostaje na roboty **Czesław Sidor**, ale już 15 sierpnia udaje mu się zbiec i powraca do domu. W tym okresie komendantem „Tajnego Harcerstwa” zostaje **Zbigniew Zahorski**.

Od dawna też członkowie „Tajnego Harcerstwa” starali się skutecznie nawiązać kontakty z Główną Kwaterą „Szarych Szeregów” — (Pasieka) w Warszawie. Wreszcie bracia **Edward** i **Zbigniew Zahorscy** zagrożeni ze strony Gestapo uciekają w grudniu 1940 r. do Warszawy i zgłaszają się do Głównej Kwatery. Bezpośrednio przekazali władzom centralnym wiadomości na temat istnienia i działalności „Tajnego Harcerstwa” na terenie Włocławka. Z ramienia Głównej Kwatery **Zbigniew Zahorski** został łącznikiem na Kujawy. W lutym 1941

latury. Harcerze, którzy byli tam zatrudnieni uratowali około 1500 książek, które przekazano po 20 stycznia 1945 r. ówczesnemu Inspektorowi Szkolnemu **Wajciewiczowi**.

Organizowano paczki żywnościowe dla więźniów. Nie zapomniano także o rodzinach wielodzietnych, szczególnie tam, gdzie ojcowie przebywali w więzieniach, lub obozach koncentracyjnych. W zakładach, gdzie zatrudniani byli harcerze przystąpiono do akcji małego sabotażu.

Wacław Tomaszewski zdołał pozyskać zatrudnionych w Urzędzie Gospodarki, którzy w miarę możliwości służyli pomocą. Pracownik zatrudniony w magazynie wynosił od czasu do czasu obuwie robocze, ubrania robocze, mydło oraz inne przedmioty. Jedną z pracownic Urzędu dostarczała co pewien czas po kilka, a czasem kilkanaście kartek żywnościowych. Zaufani i przeszkoleni harcerze doręczali uzyskane tą drogą kartki oraz inne przedmioty w akcji „niewidzialna ręka”

Harcmistrz Teofil Woźnicki komendant harcerskiego pogotowia wojennego członek komendy „Szarych Szeregów”. Aresztowany w sierpniu 1940 r., przewieziony do obozu koncentracyjnego Dachau, umiera 3 marca 1941 r. złącza: ze zbiorów Autora

sko zamordowana w Oświęcimiu 14 marca 1943 r.; **Stefan Pawlicki** — nauczyciel, marł w Dachau w 1943 r.; **Anna Wajciewicz „Hanka”** — ur. 1924 r. — żołnierz Armii Krajowej — ginie w Powstaniu Warszawskim pośmiertnie odznaczona „Krzyżem Waléczyńskim”; **Janina Lech** — ur. 1919 r. — kolportaż — ściana na gilotynie w Dreźnie w 1943 r.; **Magdalena Lech** — ur. 1923 r. — kolportaż — zmarła w Oświęcimiu w 1942 r.; **Henryk Wojdyłło** — ur. 1920 r. — kolportaż, łączniczka — ścięta na gilotynie we Wrocławiu w 1942 r.; **Wanda Daszkowska** — kolportaż — ścięta na gilotynie w Poznaniu w 1942 r.; **Zofia Kosińska** — kolportaż — zmarła w Oświęcimiu w 1943 r.; **Barbara Krzyżañska** — kolportaż — zmarła w Oświęcimiu w 1943 r.; **Zbigniew Kwieciński** — ur. 1921 r. — zastępca komendanta w Szarych Szeregach — zginął w Zwickau w 1942 r.; **Dymitr Krawczyński** — instruktor — zmarł w obozie w Inowrocławiu w 1942 r.; **Kazimierz Szymański** — ur. 1921 r. — instruktor — zmarł w Mauthausen w 1944 r.; **Feliks Bochen**

Artykuł red. Janiny Wysockiej w "Życia Włocławka" z dnia 6. czerwca 1968 roku. p.t.

" Tragedia włocławskiej harcerki".

" Życia dla innych - walczyła i zginęła dla Polski "

Po zajęciu Włocławka hitlerowcy w pierwszym rządzie zastosowali okrutne represje wobec mieszkańców dzielnicy łączy. Likwidacja przez Gestapo Grzywna była jednym z najbardziej dramatycznych momentów, które przeżyli włocławianie w okresie okupacji. Ta sprawa poruszyła nie tylko dorosłych, ale i dzieci młodzież - zapowiadała też gehennę, jaką mają przeżyć Polacy, przyspieszyła także powstanie Kujawskiego Stowarzyszenia Literacko-Społecznego, który skupił najodważniejszą młodzież naszego miasta i regionu. Stowarzyszenie to dało wkrótce znać o sobie. Nie było chyba we Włocławku osoby, która nie miałaby w swym ręku ulotki, edeswy czy wierdka jakie wychodziły z tajnej drukarni we Włocławku. Oddział skupił dużą część młodzieży, która za cel postawiła sobie podnieść na duchu mieszkańców naszego miasta. Pomimo osujności, którą zachowywali młodzi kolporterzy i konspiratorzy, Stowarzyszenie zostało zdekonspirowane w 1941 roku. Od tego momentu zaczyna się dla aresztowanych koszar życia, jakie zgotował wszystkim walczącym Polakom - okupant.

O takich tragicznych dniach mówią dziś włocławianki, aktywne uczestniczki takich wydarzeń: Bronisława Wierzbicka-Pietrzakowa, Jadwiga Wyględowska i Antonina Grzesz - były więźniarki niemieckich obozów, dają świadectwo walki i bohaterstwa, wspominają chwile, których nie nie zatrze z ich pamięci. Wspominają też ludzi, którzy nie przeżyli obozowego piekła.

Do tych, którzy nie doczekali się otwarcia bram obozu, należała wówczas kilkunastoletnia Danuta Turczynowiczówna, jedna z pięknych postaci w dziejach Włocławka.

Już przed wojną należała do organizacji harcerskiej. Była koleżeńska, wesoła, posiadała talent poetycki, między innymi jej wiersze i redagowane przez nią edeswy docierały do włocławiaków. W domu Turczynowiczów znajdował się punkt powielania edesw i pism konspiracyjnych.

W momencie dekonspiracji Stowarzyszenia Danusia wraz z grupą swoich współtowarzyszy trafiła w ręce oprawców. Wraz z nimi odbyła wędrówkę po więzieniach, które zaprowadziło ją do obozu kagłady. Droga ta wiodła z Włocławka przez Inowrocław, Zwickau, Drezno - miejsce rozprawy sądowej, aż do Oświęcimia II - Brzezinki.

Tam koszmarne dni upływały kolejno w blokach 14, 7 i 21. Nawet w tej fabryce śmierci Danusia nie traciła swej odwagi i optymizmu.

Danusia była w tym wieku, kiedy te młoda dziewczyna przeżywa pierwszą miłość. I ona ją przeżywała, ale jakżeś odmiennie, jak bardzo tragicznie. Bronisława Wierszbička-Pietrzakowa wspomina, jak przed blokiem oddziału żeńskiego Danusia patrzyła na przecięte bloki męskie, sząd poddawał oczami swą dziewczynę więźni Jan Sporny.

Moje rozmówczynie twierdzą, że była to wielka i czysta miłość, która z pewnością przetrwałaby koszmar obozu, gdyby nie śmierć Danusi. Dni wyszolenia doczekał tylko Jan Sporny.

Danusia była w obozie jedną z inspiratorek kryjówek patriotycznych. Do dziś ci, którzy przeżyli Oświęcim są w posiadaniu wierszy i piosenek, które zrodziły ból i odwagę, więzienie i wiara w odzyskanie wolności. Oświęcim dał Danusi nie tylko niespełnioną miłość, ale i okazję do patriotycznej postawy.

Tam poznała trud pracy, która przekraczała siły miedziuthiej dziewczyny.

Pracowała w polu, wybierała z bagien faszynę i wywoziła ją taczkami, dzwigała cegły przy rozbiórce ruder. Oczyszczała wszystko pod komendą Gestapo.

Człowiek będący o krok od śmierci, szuka otuchy we wszystkim, czepta się każdej deski ratunku. W bloku, w którym znajdowała się Danusia niektóre kobiety z resztek chleba robiły różańce. Dotarło to do Gestapo. Podczas rewizji Danusia wzięła na siebie całą odpowiedzialność. Zapłaciła za to biciem otrzymanym z rąk sprawców.

W blokach panował tyfus. Pierwsza zachorowała Bronisława Pietrzak-Wierszbička. Danusia, chcąc ratować koleżankę kradła dla niej w kuchni kawę. Karę jej za to wymierzyła lager-kape zwana "Lea" laską, która była nieodłącznym rekwizytem kobiety - sprawcy.

Bronisława przetrwała tyfus. Dla Danusi, następnej ofiary tyfusu, był to ostatni moment jej tragicznej wędrówki przez życie. Zmarła w marcu 1943 roku.

Dzisiaj ci, którzy przeżywali z Danusią los, jaki przygotowali im hitlerowcy, wspominają swoją towarzyszkę niedoli, jak kogós, kto uniósł z sobą optymizm, wiarę w przetrwanie, kto dał im przeżyć jasnej chwili w tej fabryce śmierci.

Ze zgodności
Illusionarka
Bydgoszcz 2.12.1978

Turczynowicz Danuta (1922–1943) ps. „Zryw”, harcerka Szarych Szeregów, członek KZPL — kierowniczką działu literackiego, kolporterka „Ogniwa”, członek Wysokiej Rady KSSL i kierownik kolportażu gazetki „Piorun”

Urodziła się 21 kwietnia 1911 r. w Sieradzu. Córka Adriana, znanego dziennikarza oraz działacza konspiracyjnego (przywódca KSSL, członek Wysokiej Rady KZPL) i Stefanii z d. Tworzydło.

Ukończyła szkołę powszechną w Opatówku k. Kalisza a następnie w 1938 r. Gimnazjum sióstr Urszulanek w Kaliszu. W tym okresie związała się z harcerstwem będąc w latach 1936–1938 drużynową w szkole, do której uczęszczała. W 1938 r. wraz z rodzicami i czworgiem rodzeństwa zamieszkała we Włocławku. Podjęła pracę jako sekretarka w Akcji Katolickiej, w której oraz w miejscowych strukturach ZHP aktywnie działała. Była osobą głęboko wierzącą. Została członkiem Pogotowia Harcerskiego we wrześniu 1939 r. a od 11 XI tegoż roku członkiem I Drużyny Konspiracyjnej Harcerki konspiracyjnego hufca Szarych Szeregów im. Romualda Traugutta we Włocławku. Komendantką drużyny była samarytanka Janina Gabryjelska.

W okresie okupacji pracowała jako ekspedientka w kawiarni „Pionier” a następnie w cukierni (byłej „Terpitz”) przy ul. 3 Maja we Włocławku.

Do Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego „Zew” została wprowadzona w kwietniu 1940 r. przez Janinę Lech ps. „Eni”, „Cytra”, „Nina”. Początkowo przepisywała ulotki i haftowała odznaki organizacyjne a następnie należała do grupy „D” kolporterów kierowanej przez J. Lech. Jeden z ważniejszych punktów kolportażu gazetki „Ogniwo” znajdował się w cukierni, w której pracowała. Aktywnie współpracowała przy redagowaniu „Ogniwa”, w którym w czerwcu 1940 r. została kierowniczką działu literackiego. W gazetce zamieszczanych było wiele jej patriotycznych wierszy, m.in. wiersz pt. „Wiara, nadzieja, miłość”. Za jej pośrednictwem do organizacji wprowadzony został w maju 1940 r. jej ojciec Adrian, który w następnym miesiącu został redaktorem naczelnym wydawnictw KZPL, w tym „Ogniwa”. Po rozłamie w KZPL 15 VIII 1940 r. przeszła do Kujawskiego Stowarzyszenia Społeczno-Literackiego. Była członkiem jego Wysokiej Rady, współredaktorem gazetki „Piorun” a od połowy października 1940 r. przejęła z rąk J. Lech również kierownictwo jej kolportażu. W tym przypadku powodem zmiany było dążenie do skoordynowania całości działań w ręku A. Turczynowicza. Gazetka była odbijana na błonie powielaczowej w mieszkaniu Turczynowiczów przy ul. Reymonta 37. W pracy tej, obok Danuty, pomagała ojcu również i druga córka Maria z męża Galińska.

W wyniku dekonspiracji KZPL D. Turczynowicz została aresztowana 3 II 1941 r. W czasie kilkunastodniowego pobytu w więzieniu we Włocławku była bestialsko katowana. Gestapo zależało na adresie ukrywającego się ojca. Nie zaprzeczała swojej przynależności do KZPL i KSSL, ale jak mogła minimalizowała udział osób z nią związanych (już aresztowanych) w organizacji. Nikogo nie wydała. Pod koniec miesiąca przewieziona do Inowrocławia przeszła dalsze

5
brutalne śledztwo. We wrześniu 1941 r. wraz z grupą ok. 60 osób członków KZPL — kierowniczego gremium (określenie niemieckie) została osadzona w więzieniu w Zwickau w Saksonii gdzie oczekiwała na rozprawę.

Na podstawie aktu oskarżenia sporządzonego w Poznaniu w dn. 3 VIII 1942 r. sądzona była w Dreźnie 14 X 1942 r. wspólnie z Stefanem Wachowskim ps. „Wernyhora”, Jerzym Kwiatkowskim ps. „Maciek”, Tadeuszem Kudłem ps. „Radwan”, Zofią J. Kosińską ps. „Zora”, Haliną Ziółkowską ps. „Ina”, Bronisławą Wierzbicką ps. „Ren”, Heleną Stalińską ps. „Jutrzenka”, Marią Magdaleną Lech ps. „Szarotka”, Wandą Lucyną Czapską ps. „Luta” przez Wyższy Sąd Krajowy w Poznaniu.

Skazana na 5 lat obozu karnego po procesie przebywała kolejno we więzieniach w Koźminie pod Krotoszynem, następnie w grudniu 1942 r. we Wronkach i Fordonie do 18 I 1943 r., od 19 stycznia ponownie we Wronkach. Od lutego 1943 r. była w Oświęcimiu-Brzezince nr obozowy 34 671. Wspólnie z koleżankami z KZPL/KSSL była w blokach 14, 7, 21. Także w obozie pisała wiersze, piosenki, przesiąknięte wiarą w odzyskanie wolności. W obozie męskim przebywał jej narzeczony Jan Sporny, z którym utrzymywała grypsowy kontakt. Starła się pomagać innym m.in. koleżance B. Wierzbickiej, która zachorowała na tyfus, ale sama była następną ofiarą. Młody organizm nie wytrzymał pracy ponad siły, m.in. przy wybieraniu z bagien faszyny, wywożeniu jej taczkami, dźwiganiu cegieł.

Danuta Turczynowicz zmarła w Oświęcimiu 8 IV 1943 r. w wieku 21 lat i została spalona w krematorium. Świadcami jej spalenia był Jan Sporny, który w Oświęcimiu pracował w krematorium.

Literatura:

AGKŚZ p. NP. Akta Reichsjustizministerium sygn. CAMSW 395 RJM sygn. 444, k. 31, 63–66, 110–113, 131; tamże sygn. II-740, k. 7. 12. 62. Sterbekunde G. I, G. II, 11 Oświęcim Nr LXXXI55 z dn. 14 VIII 1943 r. (kopia w zbiorach autora), APAK, Inspektorat Włocławek, T. D. Turczynowicz, A. Turczynowicz — relacje, A. Kwiatkowska (z d. Turczynowicz), E i S. Glińscy — relacje (zbiory autora) Słownik uczestniczek walk o niepodległość Polski 1939–1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej, Warszawa 1988, s. 406; Turczynowicz A., Wszystko co nasze Polsce oddamy. Monografia harcerstwa włocławskiego (Gdynia) b.d., s. 170 (maszyn.); Jaszowski T., Kujawski Związek Polityczno-Literacki we Włocławku [w:] Pomorskie organizacje konspiracyjne (poza AK) 1939–1945, pod red. S. Salmonowicza i J. Szilinga, Toruń 1994, s. 164–165; Ziółkowski B., Kujawski Związek Polityczno-Literacki, Biuletyn Przewodnicki, Włocławek 2002, nr 75, s. 13–15.

Bogdan Ziółkowski

Turczynowicz Danuta (1922–1943) ps. „Zryw”, harcerka Szarych Szeregów, członek KZPL — kierowniczką działu literackiego, kolporterka „Ogniwa”, członek Wysokiej Rady KSSL i kierownik kolportażu gazetki „Piorun”

Urodziła się 21 kwietnia 1921 r. w Sieradzu. Córka Adriana, znanego dziennikarza oraz działacza konspiracyjnego (przywódca KSSL, członek Wysokiej Rady KZPL) i Stefanii z d. Tworzydło.

Ukończyła szkołę powszechną w Opatówku k. Kalisza a następnie w 1938 r. Gimnazjum sióstr Urszulanek w Kaliszu. W tym okresie związała się z harcerstwem będąc w latach 1936–1938 drużynową w szkole, do której uczęszczała. W 1938 r. wraz z rodzicami i czworgiem rodzeństwa zamieszkała we Włocławku. Podjęła pracę jako sekretarka w Akcji Katolickiej, w której oraz w miejscowych strukturach ZHP aktywnie działała. Była osobą głęboko wierzącą. Została członkiem Pogotowia Harcerskiego we wrześniu 1939 r. a od 11 XI tegoż roku członkiem I Drużyny Konspiracyjnej Harcerek konspiracyjnego hufca Szarych Szeregów im. Romualda Traugutta we Włocławku. Komendantką drużyny była samarytanka Janina Gabryjelska.

W okresie okupacji pracowała jako ekspedientka w kawiarni „Pionier” (byłej cukierni „Terpitz”) przy ul. 3 Maja we Włocławku.

Do Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego „Zew” została wprowadzona 2 maja 1940 r. przez Janinę Lech, ps. „Eni”, „Cytra”, „Nina” i Eugeniusza Karola Kłosowskiego, ps. „Zew”, „Rymwid” i inne. Początkowo przepisywała ulotki i haftowała odznaki organizacyjne a następnie należała do grupy „D” kolporterów kierowanej przez J. Lech. Jeden z ważniejszych punktów kolportażu gazetki „Ogniwo” znajdował się w cukierni, w której pracowała. Od czerwca 1940r. aktywnie współpracowała przy redagowaniu działu literackiego „Ogniwa”. W gazecie zamieszczanych było wiele jej patriotycznych wierszy, m.in. wiersz pt. „Wiara, nadzieja, miłość”. Za jej pośrednictwem do organizacji wprowadzony został 8 maja 1940 r. jej ojciec Adrian Turczynowicz, ps. „Andrzej”, który w następnym miesiącu został redaktorem naczelnym wydawnictw KZPL, w tym „Ogniwa”. W połowie maja zwerbowała do organizacji również Jana Spornego i Barbarę Krzyżańską. Po rozłamie w KZPL 15 VIII 1940r przeszła do Kujawskiego Stowarzyszenia Społeczno – Literackiego. Była członkiem jego władz, a najpóźniej od połowy października 1940r. przyjęła z rąk J. Lech również kierownictwo kolportażu gazetki „Piorun”. W tym przypadku powodem zmiany było dążenie do skoordynowania całości działań w ręku A. Turczynowicza. Gazetka była odbijana na błonie powielaczowej w mieszkaniu Turczynowiczów przy ul. Reymonta 37. W pracy tej, obok Danuty, pomagała ojcu również i druga córka Maria z męża Galińska.

W wyniku dekonspiracji KZPL D. Turczynowicz została aresztowana 3 II 1941 r. W czasie kilkunastodniowego pobytu w więzieniu we Włocławku była

bestialsko katowana. Gestapo zależało na adresie ukrywającego się ojca. Nie zaprzeczała swojej przynależności do KZPL i KSSL, ale jak mogła minimalizowała udział osób z nią związanych (już aresztowanych) w organizacji. Nikogo nie wydała. Pod koniec miesiąca przewieziona do Inowrocławia przeszła dalsze brutalne śledztwo. We wrześniu 1941 r. wraz z grupą ok. 60 osób członków KZPL — kierowniczego gremium (określenie niemieckie) została osadzona w więzieniu w Zwickau w Saksonii gdzie oczekiwała na rozprawę.

Na podstawie aktu oskarżenia sporządzonego w Poznaniu w dn. 3 VIII 1942 r. sądzona była w Dreźnie 14 X 1942 r. wspólnie z Stefanem Wachowskim ps. „Wernyhora”, Jerzym Kwiatkowskim ps. „Maciek”, Tadeuszem Kudłem ps. „Radwan”, Zofią J. Kosińską ps. „Zora”, Haliną Ziółkowską ps. „Ina”, Bronisławą Wierzbicką ps. „Ren”, Heleną Stalińską ps. „Jutrzenka”, Marią Magdaleną Lech ps. „Szarotka”, Wandą Lucyną Czapską ps. „Luta” przez Wyższy Sąd Krajowy w Poznaniu.

Skazana na 5 lat obozu karnego po procesie przebywała kolejno we więzieniach w Koźminie pod Krotoszynem, następnie w grudniu 1942 r. we Wronkach i Fordonie do 18 I 1943 r., od 19 stycznia ponownie we Wronkach. Od lutego 1943 r. była w Oświęcimiu-Brzezince nr obozowy 34 671. Wspólnie z koleżankami z KZPL/KSSL była w blokach 14, 7, 21. Także w obozie pisała wiersze, piosenki, przesiąknięte wiarą w odzyskanie wolności. W obozie męskim przebywał jej narzeczony Jan Sporny, z którym utrzymywała grypsowy kontakt. Starła się pomagać innym m.in. koleżance B. Wierzbickiej, która zachorowała na tyfus, ale sama była następną ofiarą. Młody organizm nie wytrzymał pracy ponad siły, m.in. przy wybieraniu z bagien faszyny, wywożeniu jej taczkami, dźwiganiu cegieł.

Danuta Turczynowicz zmarła w Oświęcimiu 8 IV 1943 r. w wieku 21 lat i została spalona w krematorium. Świadcami jej spalenia był Jan Sporny, który w Oświęcimiu pracował w krematorium.

Literatura:

AGKŚZ p. NP. – IPN, Akta Reichsjustizministerium sygn. CAMSW 395 RJM sygn. 444, k. 31, 63–66, 110–113, 131; tamże sygn. II-740, k. 7. 12. 62. Sterbekunde G. I, G. II, 11 Oświęcim Nr LXXXI55 z dn. 14 VIII 1943 r. (kopia w zbiorach autora), APAK, Inspektorat Włocławek, T.: D. Turczynowicz, A. Turczynowicz — relacje, A. Kwiatkowska (z d. Turczynowicz), E i S. Galińscy — relacje (zbiory autora) Słownik uczestniczek walk o niepodległość Polski 1939–1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej, Warszawa 1988, s. 406; Turczynowicz A., Wszystko co nasze Polsce oddamy. Monografia harcerstwa włocławskiego (Gdynia) b.d., s. 170 (maszyn.); tenże, Dziennik z lat wojny, t. I, s. 110, 114 – 116, 134 – 138, Włocławek (maszynopis w zbiorach autora); Jaszowski T., Kujawski Związek Polityczno-Literacki we Włocławku [w:] Pomorskie organizacje konspiracyjne (poza AK) 1939–1945, pod red.

S. Salmonowicza i J. Szilinga, Toruń 1994, s. 164–165; Ziółkowski B., Kujawski Związek Polityczno-Literacki, Biuletyn Przewodnicki, Włocławek 2002, nr 75, s. 13–15; tenże, Kujawskie Stowarzyszenie Społeczno – Literackie, Biuletyn Przewodnicki, 2002, nr 77, s. 14 – 16. 8

9

Danuta Szeliga Turczynowiczówna

Pamięci Danuty Turczynowicz.

Harcerka - "Szarych Szeregów", uczestniczka "Ruchu Oporu", zamordowana w Oświęcimiu 14 marca 1943 roku, mając 21 lat.

Poznałem nie Ciebie, ale wiersz Twój, w którym się mieści myśl Polki - prawdziwa i serce gorące, przeżyć, jasnych, głębokich, jedna z opowieści - i śmierć Twoją w katowni, jakich setki i tysiące mamy wśród naszych polskich kobiet...

...Mówiono mi, że nieraz dumna, nieugięta, kiedy śmierć z bliska w oczy patrzyła Tobie, spełniłaś obowiązek wielki Twój i święty: "Dla Ciebie Polsko" - dla naszej Ojczyzny...

Mówiono o tych trudach i o groźbie spotkań, o tym, żeś nie chciała katom nic wyznać, gdy Cię katowali i dowiedzieć, skąd te "ulotki"...

...Cóż znaczą puste słowa i niepotrzebne?, nie osłoniły one życia przed niemiecką łapą.

"Wiary mojej Ojczyźnie i Bogu dochowam,
obóz, katusze, głód, gestapo i śmierć -
stygnat Polski wryty na czole.

...Ból ojca zaskrzepły... czas łagodzi blizny."

"Fiat Voluntas Tua" - bądź Twoja wola...

Z takich polskich ofiar - powstała Ojczyzna...

Gazeta Kujawska, 8 marca 1945 roku.

Gryf.

180

10
Turczynowicz Danuta ps. „Zryw” (1922–1943), Szare Szeregi (Sz. Sz.), kierowniczka działu literackiego konspiracyjnej prasy Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego (KZPL) i członkini Wysokiej Rady Kujawskiego Stowarzyszenia Społeczno-Literackiego (KSSL).

Urodzona 21 IV 1921 w Sieradzu, córka Adriana Turczynowicza i Stefanii z d. Tworzyno. Ojciec, w okresie międzywojennym znany dziennikarz, podczas II wojny światowej był przywódcą KSSL i członkiem Wysokiej Rady KZPL. Ukończyła szkołę powszechną w Sieradzu, a w 1938 Gimnazjum Sióstr Urszu-

Stoc. Inicj. koms. pomorskiej
1939-1945, Toruń 2004, z. 6

lanek w Kaliszu. W latach 1936–1938 drużynowa szkolnych drużyn harcerskich. W 1938 wraz z rodzicami i czworgiem rodzeństwa zamieszkała we Włocławku. Pracując jako sekretarka w Akcji Katolickiej, aktywnie działała w miejscowych strukturach ZHP.

We wrześniu 1939 członkini Pogotowia Harcerskiego we Włocławku. Od 11 XI tr. należała do I Drużyny Konspiracyjnej Harcerek hufca Sz. Sz. im. Romualda Traugutta we Włocławku. Drużynową była samarytanka Janina Gabryjska. Podczas okupacji pracowała jako ekspedientka w kawiarni „Pionier” (byłej cukierni „Terpitz”) przy ul. 3 Maja we Włocławku. Janina Lech ps. „Eni” i Eugeniusz Karol Kłosowski ps. „Zew” wprowadzili ją 2 V 1940 do KZPL. Początkowo przepisywała ulotki, haftowała znaki organizacyjne. Później przydzielona do grupy „D” kolporterów prasy, kierowanej przez J. Lech, dostarczała do licznych punktów odbioru konspiracyjną gazetkę organizacji „Ogniw”. Najważniejszy znajdował się w cukierni, gdzie pracowała. Od czerwca 1940 aktywnie współpracowała przy redagowaniu działu literackiego, zamieszczającego patriotyczne wiersze m.in. jej autorstwa. Dnia 8 V 1940 do KZPL wprowadziła Adriana Turczynowicza ps. „Andrzej” (ojca). Został redaktorem naczelnym konspiracyjnych wydawnictw KZPL, w tym „Ogniwa”. W połowie maja 1940 zwerbowała do KZPL Jana Sponego, Barbarę Krzyżańską i Marię Świdzińską. Po rozłamie w KZPL, 15 VIII 1940, przeszła do Kujawskiego Stowarzyszenia Społeczno-Literackiego. Została współredaktorem gazetki „Piorun”, a następnie, od połowy października 1940, przejęła od J. Lech kierownictwo kolportażu. Jej aresztowanie 3 II 1941 miało związek z dekonspiracją KZPL. W czasie kilkunastodniowego pobytu w więzieniu we Włocławku, bestialsko katowana, nie wydała miejsca ukrycia A. Turczynowicza ani osób z nią współpracujących, ale i nie zaprzeczyła przynależności do KZPL. Po koniec lutego przewieziona do obozu na Błoniach w Inowrocławiu, przeszła dalsze brutalne śledztwo. Stamtąd 11 IX tr. wraz z grupą ok. 60 członków kierowniczego gremium KZPL (określenie niemieckie – przypis Z. B.) została skierowana do więzienia w Zwickau (Saksonia), oczekując na rozprawę. Na podstawie aktu oskarżenia sporządzonego w Poznaniu 3 VIII 1942 sądzona była w Dreźnie. Wyższy Sąd Krajowy w Poznaniu na sesji wyjazdowej w Dreźnie 14 X 1942 skazał D. T. na 5 lat obozu karnego. Sądzona była ze Stefanem Wachowskim ps. „Wernyhora”, Jerzym Kwiatkowskim ps. „Maciek”, Tadeuszem Kudłem ps. „Radwan”, Zofią J. Kosińską ps. „Zora”, Haliną Ziółkowską ps. „Ina”, Bronisławą Wierzbicką ps. „Ren”, Heleną Stalińską ps. „Jutrzenka”, Marią Magdaleną Lech ps. „Szarotka”, Wandą Lucyną Czapską ps. „Luta”. Po wyroku przebywała we więzieniach w Koźminie pod Krotoszynem, Wronkach, Fordonie i ponownie we Wronkach. Od lutego 1943 więźniarka obozu koncentracyjnego Oświęcim-Brzezinka (nr oboz. 34671), umieszczona została w bloku 14, 7, 21. W obozie pisała wiersze patriotyczne. Wyczerpana ciężką, fizyczną pracą zmarła na tyfus w Oświęcimiu 14 III 1943. Została spalona w krematorium. Świadkiem spalania jej zwłok był Jan Sporny (narzeczony), pracujący w krematorium w Oświęcimiu.

APAK, T.: Turczynowicz A., Turczynowicz D.; IPN-AGKŚZpNP, akta RJM, sygn. CAMSW 395, akta RJM, sygn. 444, k. 31, 63, 66, 110–113, 131; tamże, sygn. II-740, k. 7, 12, 62 Sterbekunde G. I., G. II, 11 Oświęcim nr LXXXI55 z d. 14 VIII 1943 (kopia w zbiorach autora); Relacje, Galińscy E. i S., Turczynowicz A. (zbiory autora); J a s z o w s k i T., *Kujawski Związek Polityczno-Literacki we Włocławku*, w: *Pom. org. konsp. poza AK...*, s. 164–165; *Słownik uczestniczek...*, s. 406; T u r c z y n o w i c z A., *Wszystko co nasze Polsce oddamy*. Monografia harcerstwa włocławskiego, Gdynia (bdw.), s. 170 (mps); t e n ż e, *Dziennik z lat wojny*, Włocławek t. I, s. 110, 114–116, 134–138 (mps w zbiorach autora); Z i ó ł k o w s k i B., *Kujawski Związek Polityczno-Literacki*, Biuletyn Przewodnicki, Włocławek 2002, nr 75, s. 13–15; tenże, *Kujawskie Stowarzyszenie Społeczno-Literackie*, Biuletyn Przewodnicki, Włocławek 2002, nr 77, s. 14–16; tenże, *Udział kobiet w działalności Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego i Kujawskiego Stowarzyszenia Społeczno-Literackiego*, w: *Śłużba Polek...*, cz. 5, s. 223–224, 227, 230–232, 330.

Bogdan Ziółkowski

T: 245/245 Pom.

Włocławek

Turczynowicz Danuta

✓ Karty informacyjne

le. 28

245

1 - Harcerka Chos. Pom.
 #4 Turczynowiczowa Danuta

6 -
 8 -
 10 - Włocławek

12 - Inst. Hist. PłN: "Harcerki 39-45"

Zygmunt Osajca
 w marcu 43.

Str 452 T. D. Inst. - 17 uczniów Harcerki z Włocławka. Podczas okupacji
 wstąpił do Związku Polityczno-literackiego "Zaw. Zaangaż.
 zionowców" i powołany na redaktora i sekretarza w redakcji "Prace
 Prentsa" 3-11-41 z udziałem grupy Żydów. Wzięcie w Włoc-
 ławku, Krasnowie, Żelazku, Dzierżynie, wyjazd do Osajca
 29.03.43 i powrót w marcu 43

Brak jej w indeksie "mawisk"

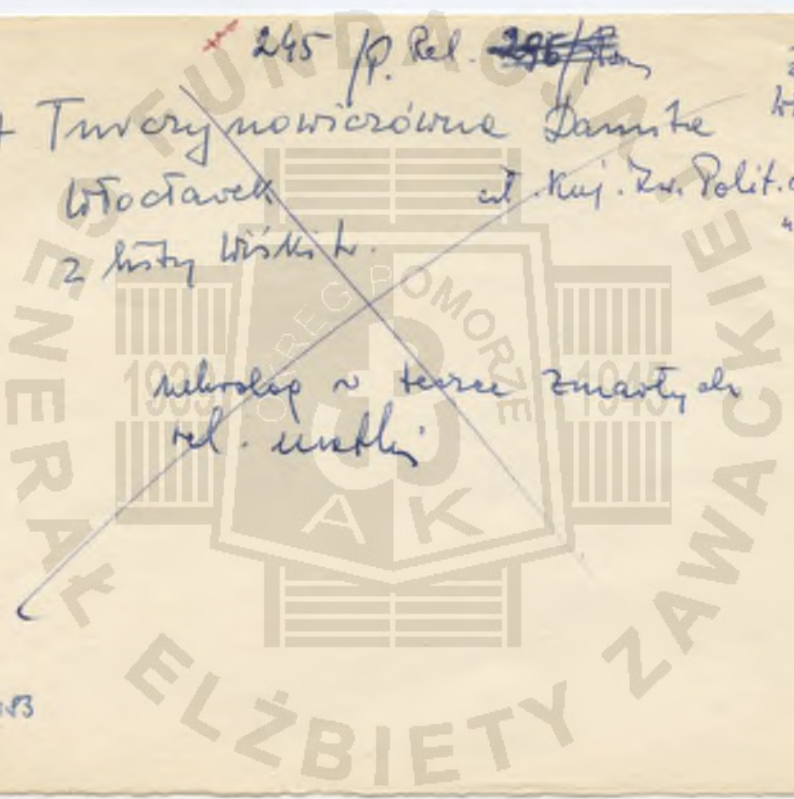
~~245 p. Rel. 295/18~~

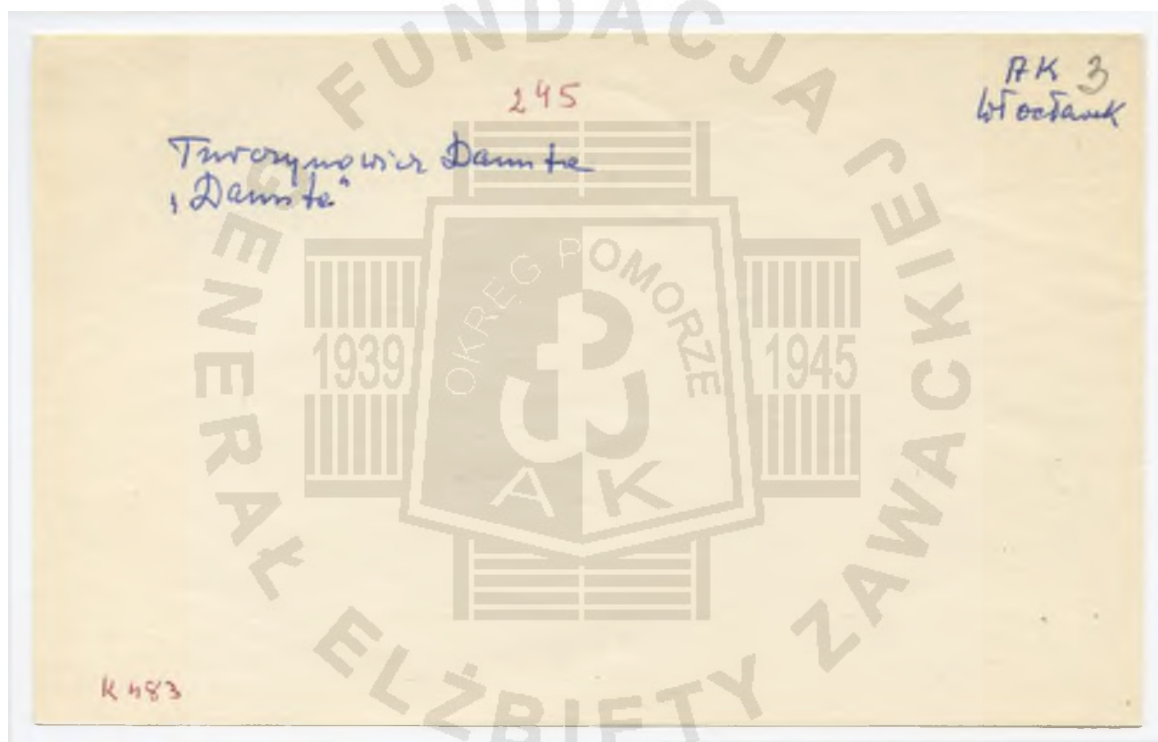
+ Twory nowicownik Danste
Włodawek
2 listy Wisła k.

ZHP 2
Włodawek
ul. Kuj. Zw. Polit. d. literack.
"Zew"

niezależnie w terenie zamawia się
rel. unia

K 403

ter
 1.
 +
 H Turczynowiczówna Danuta 5.
 2. Pom / 245
 3. ZHP
 wrocławskie
 Kraj. Zw. Polich. Literacki
 "ZEW" 4
 6.
 7. Turczynowiczówna
 8. 1. 1. 1922
 9. wr. 1922
 10. 11. Arcekt. 3. 7. 1941.
 zginęła w obozie w Oświęcimiu
 14 marca 1943 r.
 zmarła na tyfus
 12. Malinowy Wiśki Luszczyński - notacja wstąpił verbe
 K 482/18965
 BIP Kolpa
 Kierownik oddziału
 literackiego w Oświęcimiu

Danuta Jurczyńska, urodzona w r. 21.6.1922
w Siemoku. Drużynowa Harcerstwa szkolnego
w Kozłowie w latach 1936-1938, od listopada 1939
ortonkianką konspiracyjnego Harcerstwa we Włocławku
1940 w kujawskim Stowarzyszeniu Literacko-Spo-
tectivym kierowniczka kolportażu pisma "Pisem"
kierowniczka sekcji literackiej, autorka wielu wierszy
patriotycznych.
3. II. 1941 aresztowana we Włocławku. Wieziona
we Włocławku, Głonowicach, Żwikawie, Brzeźnie,
Kozłowie, Włocławku, Forolowie. Zmarła na
tyfus 14 marca 1943 w Ossiecinie.

lotofasale 5

† Jurekiewicz Danuta
podharcmistayn
główna kółkarska praca podziemna "Opis" i
"Pisem"
Kierownicze dniach literackiego "Opis"
zob. prace mgr S. Kelińskiej
podobnie dzieła Janina i Magdaleny
Wajcownik Anne, Władysława Henryka i Danusi
Wanda, Ryszarda Barbary, Kłobucka Zofii
crajskie Wanda, Wiesława - Piotrek Pomian
Furczyskiej Galinorki, Chydziska Anny Ko-
monackiej Antonina, 2. i Kacis Kalina

Stan li czubny Szw. Szw. i lotofasale

A

Włocławek 6
Kujawski Związek
Polityczno Liter
"Zew"

Turczynowiczówna Danuta

lat 17, harcerka z Włocławka, działała w Kujaw-
skim Związku Polit.-Literackim "Zew", areszt-
towana 3 lutego 1941 r., więziona w Inowrocła-
wiu, ~~Zwickau~~ Zwickau, Dreźnie, zesłana do Oś-
więcimia, zmarła w marcu 1943 r.

Jankowski, Harcerstwo ... str. 295

h. Jankowski

Młocławek ♀
Pora AK.

+ 1943 Turcyrowiczówna Danuta
rol. Słoneczki Młost. Włoch. 5 406
marceja Chor. Pomorskiej OH 1945
w m. m. od 1939, od 1940 w Kujawskiego Słonec.
Literacko - Spół. „dla”, Międzyokreślenie literackim
pismo „Ognisko”; uczestniczyła w grupie młocławskiej „dla”
wzajemnie w Osiecinie

29

5.22.4.19

Pomocze

Włocławek Oświęcim.
Z.M.P. "Lek" 8

+ Turczynowierowie Danuta

"Luz" 11

Adrian i Stefania = d. Tworzydło

ur. 21.06.1922. Siwadz
wuj. Łódź

+ 19.11.1943r. Oświęcim.

Źródła:

- 1) Inst. Hist. P.A.N. "Harcerki 1939-1945" 15-16 1973r. str. 452
- 2) rel. ojca Turczynowierów Adniana, "liczba oddali żywej ojczyźnie"
- 3) rel. Wyglądowski, jedynego.
- 4) Tablice pamiątkowe w kościele Franciszkańskim we Włocławku
Włocławek.

5.22.4.19.

R. 64/II Włocławek.

ZMP. Zw. Pol. Lit. „Zew”
Zw. 2, (33) (11)
Olsztyn

#Turczynowicz Danuta

Sześcioko i małż

Haszisko państwowe

Pseudonimy

Hasziska okupacyjne

Adrian i Stefania z d. Turczyński

21.6.1922

w Jurażu im. Łótkie

Imiona rodzica, matki, siostry

Data i miejsce urodzenia

Włocławek

14. III

1943 Olsztyn

Adres obecny

Data i miejsce śmierci

cał. przesyła

Źródła i napisy biograficzne: Just. Hist. PAM, Harcerki 3945

wyd. PAM W-wa 1973, str. 452. Chorygiew Parnowska.

dat 17. Uczeńka Harcerka z Włocławka. Podczas oku-

pacji w. Kujawskiego Związku Polit-literackiego

„Zew”. Zaangażowana w redagowanie i powieła-

nia „oderw” w listach antykomunistycznych. Avento-

Włocławek

vente

wana 3 II 1941 r z Włodawskiej grupy Zwizaku.
Wiziona we Włodawku, Inowrocławiu,
Zwickau, Dreźnie - wywieziona do Oświę-
mia. Zginęła w obozie w marcu 1943 r.

1939

OKRĘG

MORZE

1945

AK

ELŻBIETY

ZAWACKIEJ

14 B

a

Włodawa 11

Turczynowicz Danuta, uczennica gimnazjum, organizatorka kolportażu gazetek. Arestowana w lutym 1941.
Sortowana w więzieniach, przewieziona do Białej Podlaskiej i tam zamordowana 14. III. 1943 r.
Harcanka Włodzka - fotografia w gazecie.
zob. artykuł Tajne Harce Włodzkie

Turczynowicz D

Wysocka Janina

Włocławek
Kuj. Zw. Pol. Lit.

12

"Żyła dla innych - walczyła i zginęła dla
Polski"

"Życie Włocławka" 1968, nr. 1, s. 4, fot.

✓ C Danucie Turczynowiczównie, harcerce
z Włocławka.

Harcerki 1939 - 45, str. 548

K.Wojt.95.

Turczynowiczówna Danuta

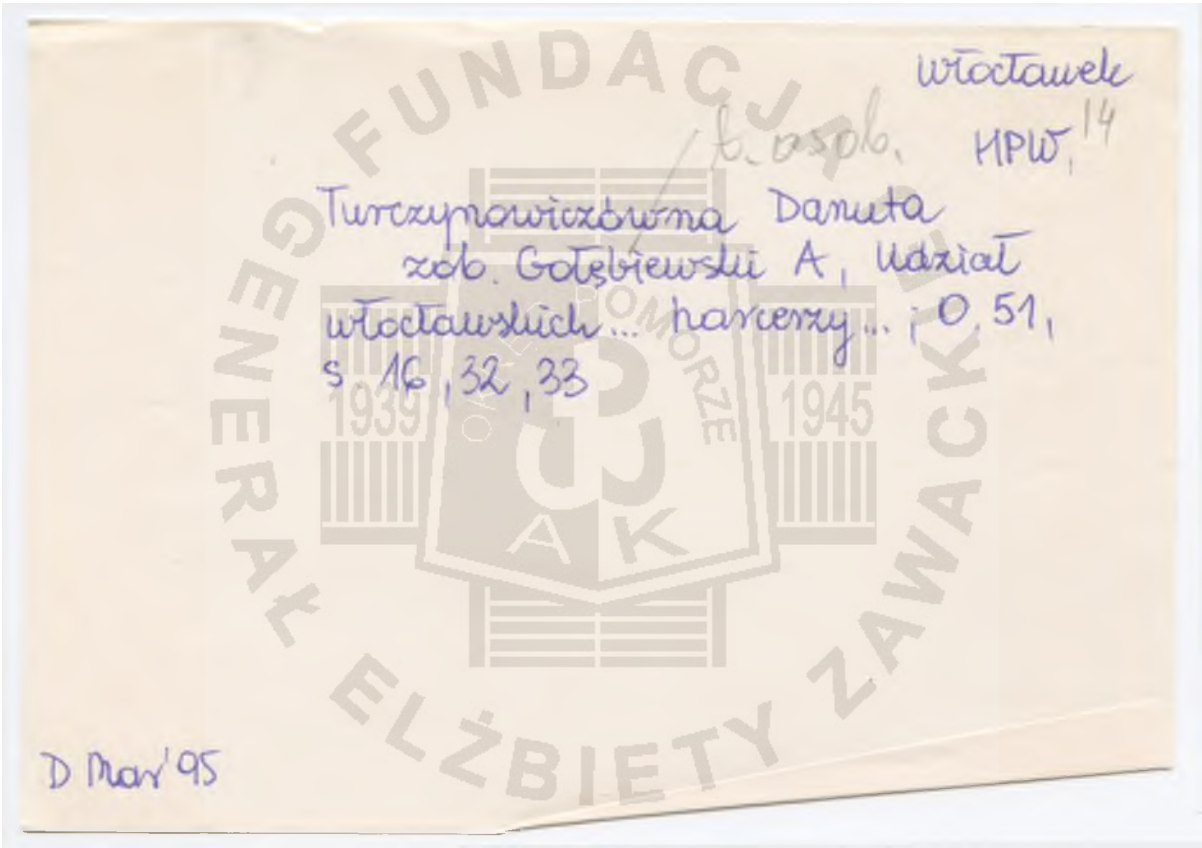
13
Włocławek

ZPL "Zew"

Harcerki 1939 - 45, str. 448, 548, 519, 524

K.Wojt., 95.

Thracynomic Donuta

Hroclach
tejn. harc.
K-2 P-2,5

Ur. 21.06.1922 r. w Sieradzu, hrombie
(samontauke), urodzeni kujawskiego Zup-
zlu Polityczno-Litewskiego w Hrod.
Kolportazie i Ipcenichu, amitolowu 3.02.42,
zmarlo w Oshpeimui 14.03.1943 r.

Zob. T. problemowe i "Tejn. Warczstwo", Lypis 2
Krowli Stokarzyskue' Szamaj Szupow...

HMM-PT

Wyd. Turczynowicz Danuta tego herc.

Przedwojenne historie, podzes niemieckiej
okupacji. Wzrost w nowoczesnym kręgu.

rob.; Pawłowski J., Kręga pamiętna Jutr.
Krug Semowit... s. 13, 15, [w zbiorach bibli.
str. 16 (PRAW.)

HNH-7

Hejcońicz Honne

Nr 17
S2 S2

Łpuniulie S2 S2, zgnite podnos uieui.
ollupacji. Odznenone poimierkni KH.

Job : 700 Towski J., usirga pauipllowe
Instr. Kniqii Seworoi... s. 13
(zbiory b.bł. F.A.P.A.K.)

HHH-PT

Włodarek
5752-K2L-P

18

Turczynowie Domurka

zob.: tenże, dział operacji biblioteki, B-50,
(skotniceli H., tamże wie przygotowanie...)
s. 5

444-98

Turczynowicz Danuta Wrocław
K 2 PL 19
ps. "Zryw"

Objęta po Janinie Lech kiero-
wanie sekcji Współczesna prasa
Konsp. Kujawskiego Zw. Polityczno-
-Literackiego.

zob: art. Ziótkowski B., "Biuletyn
Przewodniczk" nr 75/2002 s. 12
(t. probl. Lokalne org. konsp.)

liśc V/02

a

Włocławek KZPL
Pomorze

20

TURCZYŃCOWICZ Danuta

sieci kolportażu - nadzór
Kujawskie Stowarzyszenie Literacko
Społeczne we Włocławku / Kujawski
Związek Polityczno Literacki. 1942
masowe aresztowania, śmierć dla
całego aktywu.

Zob.

Krzysztof Komorowski
Konspiracja Pomorska 1939-1947
Leksykon
Wydawnictwo Nowus-Orbis Gdańsk 1993

DRut
06 2002

str 91

Turczynowicz Danuta

Włocławek
Dz. Stow. Społ.
- liter. 2/1

Urodzona 21.06.1922 roku w Sieradzu,
Samarytanka, od 11.11.1939 roku
Pogotowie Harcerskie, Tajne Harcerstw
Kujawskie Stowarzyszenie Społeczno
Literackie we Włocławku, kolporter,
łączniczka, aresztowana 3.02.1941 ro
zesłana do obozu w Oświęcimiu, zmarła
14.03.1943 roku.

zob. T. problem. „Harcerstwo - Sz. Sz. Włocławek”
- lista nr 5 - wyhas (...) poległych...

zł. X 104

+ Turczyńska Danuta

Włodawka
Se. Se.

22

Harcerskie Pogotowie Wojskowe
28.08-28.09.1939; redaktorke
prasy konspiracyjnej; zginęła w
Oświęcimiu

zob. Wykaz s. 2 poz. 7; k. problemowa
"Harcerstwo - Se. Se. Włodawki"

ks. x104

+ Jurczynowicz Danuta

Wrocław
Sz.Sz. 23

- samarytanka

kolportaż 3.05.1940 - 3.02.1941,
zginęła w Oświęcimiu.

Zob. t. problemowa „Harcerstwo - Sz.Sz.
Wrocław” s. 20

Wz. X'04

a

Włocławek

Kujawskie
Stow. d/t. Sp.
Włocławek
okr. Pomorskie

Turczynowicz Danuta

24

Córka Andrzeja Turczynowicza - przedwojennego redaktora pism Akcji Katolickiej we Włocławku. Dysponował on elementami drukarni, które pozwoliły na rozpoczęcie wydawania pism konspiracyjnych. Przez córkę Danutę powstał najożrany kontakt z parcerkami Dąbkowską, J. Łach należąca do Kujaw: stow. Liter. Społecznego.

Zob. Bogdan Chrzczonowski "Polska Podziemna na Pomorzu w l. 1939-45" Andrzej Gąsiorowski i Krzysztof Steyer str. 405

M.M.2006

Wyd. "Oskar" Polnord Gd. 2005

Turczynowicz Danuta

te

Wzrostarek
Sz. Sz. 25

Zastępcza drużyny zeświekiej Harc. Pogot. Wojennego;

Redaktor i główny kolporter „Ogniska” i „Pioruna”;

Zob. Teczka problemowa „Harcerstwo” - Sz. Szer.

Wzrostarek
wykaz nr 1

Maćka III '09

+ Turczynowicz Danuta

- org. kłopotaz gazetek
- aresztowana w lutym 1941
- torturowana w więzieniach
- zamordowana w Odziejcu 14. III. 1943 r.

Włodanek
Szona
Szeregi
96

zob. art. Tomaszewski W., Tajne..., w: Puch Oporu na
Pomorzu..., t. 2, s. 84

18.11.2014.

Творчынскіх Даміла

ВТН 2008,
№ 2927

зоб. Д. Гіо'ікоўскі, Голска
Подсіемна на Гіуіава...
Тэрмі 2008, с. 599, passim.

МД. XI/14

Inrasymowicz Danuła Wrocław,
22 32 98

zob. Ziółkowski B., Kujawski Lipzek
Polityzm - Literacki i słowno-artyści-
czny. Spółczesna literatura ma
Kujawach..., Toruń 2006,
s. 295, *passim*.

hla x 2 '14

Turczynowicz Danuta

ARCHIWUM

Elżbiety Zawackiej

poz. 245 / P.

data wpływu 7.3.78

Opracowana sk

12. III. 1985

na podstawie:

II relacji ojca A. Turczynowicza

V artykule y. Wysockiej w "Życiu
Włocławskim" z 6. VI. 1968r.

Włocławek

Turczynowicz Danuta

Jurczynowicz Danuta

